

Yttrande

Datum
2015-09-23
Ert datum
2015-08-10

Vårt dnr
055/2015-4.1.1.
Ert dnr
2015/07538 saknr 8.3.5.

Sidnr
1(2)

Livsmedelsverket
Område Livsmedelskontroll
Avdelning Support
Att: Zofia Kurowska
Box 622
751 26 Uppsala

Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade bomullen GHB614 x LLCotton25 x MON 15985

Yttrande

Baserat på det underlag nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 inte innebär någon ökad risk för människors eller djurs hälsa jämfört med konventionell bomull. Vi anser vidare att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön och att bomullens inbyggda skydd mot skadegörare kan, via minskad användning av insektsbekämpningsmedel, leda till positiva effekter för miljön och för lantbrukarna i de länder där bomullen odlas.

Bakgrund

Företaget Bayer CropScience AG har ansökt om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade bomullen GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 för import och bearbetning och användning som livsmedel och foder.

Den aktuella bomullen har tagits fram via konventionella korsningar mellan tre transformationshändelser (*event*). Bomullen är tolerant mot herbicider baserade på glyfosat respektive glufosinat och, via två gener, resistent mot vissa arter av fjärilar.

Överväganden

De bomullprodukter som används inom livsmedelsindustrin genomgår omfattande bearbetning och innehåller därför inga detekterbara nivåer av DNA eller protein. Förekomsten av det giftiga ämnet gossypol och antinutritionella fettsyror i bomullsfrön begränsar även dess användning som proteintillskott i djurfoder.

De enskilda transformationshändelserna och korsningsprodukten mellan GHB614 och LLCotton25 är sedan tidigare marknadsgodkända för import och bearbetning och användning som livsmedel och foder.

Ansökan innefattar inte odling, men en möjlig spridningsväg skulle kunna vara via spill av frön vid till exempel hantering och transport. Etablering av bomullsplanter i miljön begränsas av en kombination av avsaknad av frövila, frostkänslighet, låg konkurrenskraft och mottaglighet för sjukdomar, men spillplanter kan förekomma. I lagstiftningen ställs krav på övervakning av oförutsedda händelser, inklusive övervakning av spillplanter vid import. Vad som krävs i det enskilda fallet framgår av kommissionens beslut vid ett eventuellt marknadsgodkännande. Att eventuella spillplanter av GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 skulle leda till inblandning i konventionellt utsäde över 0,9 procent är dock inte troligt. Bomull har inga vilda släktingar i Europa.

Både glyfosat och glufosinat är godkända som verksamma beståndsdelar i herbicider inom EU.

Etisk bedömning

Baserat på det underlag som nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 inte innebär någon ökad risk för människors eller djurs hälsa jämfört med konventionell bomull.

Nämnden anser att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön och att risken för att eventuella spillplantor skulle leda till inblandning i konventionellt utsäde över de 0,9 procent som lagstiftningen tillåter är försumbar.

Vidare gör spårbarhets- och märkningslagstiftningen det möjligt för konsumenten att välja bort livsmedel och foder som består av, innehåller eller framställts från GHB614 x LLCotton25 x MON 15985.

Odling av genetiskt modifierade grödor med inbyggt skydd mot skadegörare har lett till en minskad användning av bekämpningsmedel. Det är positivt både för hälsan och för miljön.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Stefan Johansson, Marianne Pettersson, Johan Hultberg, Emma Nohrén (skiljaktig, se bilaga), Nooshi Dadgostar (skiljaktig, se bilaga), Lars Tysklind, Annica Eclund, Lotta Rydhmer, Jens Sundström, Tina D'Hertefeldt, Anna Tunlid och Lars Åhrlund-Richter samt tjänstgörande ersättarna Anders Forsberg och Daniel Bäckström. Vid ärendets slutliga handläggning utan att delta i avgörandet deltog även ersättarna Kew Nordqvist, Bengt Eliasson och Laura Parducci samt tjänstemannen Jenny Carlsson.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

Ledamöterna Emma Nohrén (MP) och Nooshi Dadgostar (V) är skiljaktiga och anför följande:

Företaget Bayer CropScience AG har ansökt om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade bomullen GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 för import och bearbetning och användning som livsmedel och foder.

Den aktuella bomullen har tagits fram via konventionella korsningar mellan tre transformations-händelser (event). Bomullen är tolerant mot herbicider baserade på glyfosat respektive glufosinat och, via två gener, resistent mot vissa arter av fjärlar.

Vi anser att vi inte kan acceptera lägre krav på importerade grödor än vad vi själva skulle ställa om de odlades i EU eller Sverige, det går mot generationsmålet och i tveksamma fall bör försiktighetsprincipen råda. Generationsmålet inom miljömålssystemet säger i korthet att vi ska klara våra miljömål i Sverige utan att det leder till försämringar i andra länder. Då kan vi inte se en utveckling där vi går mot ett större kemikalieberoende. Därför anser vi att det är fel att godkänna grödor som förutsätter bekämpningsmedelsanvändning. I stället borde man minska, inte öka, mängden kemikalier i jordbruket

Bekämpningsmedlen som den aktuella bomullen gjorts resistent emot är mycket potenta. Glufosinat är reproduktionstoxisk och glyfosat är just nu under utredning då WTO slagit larm och klassat den som "sannolikt" cancerframkallande. Att anpassa grödor så att de i princip är designade för fortsatt användning av dessa bekämpningsmedel är fel.

Dessutom uppkommer frågor om bomullen GHB614 x LLCotton25 x MON 15985 når upp till EUs krav för odling av GM-grödor. Vi anser att det är tveksamt och därför bör försiktighetsprincipen råda. Till exempel anser vi inte att kraven på granskningen av de kumulativa långsiktiga effekterna är uppnådda. I EU direktivet bil 2 kap 3 står det bland annat:

"En allmän princip för miljöriskbedömningen är också att en analys av de "kumulativa långsiktiga effekterna" som sammanhänger med utsättningen och utsläppandet på marknaden skall genomföras. "Kumulativa långsiktiga effekter" innebär de ackumulerade effekterna av medgivanden på människors hälsa och miljön, inbegripet florans och faunan, markens bördighet, markens nedbrytning av organiskt material, näringskedjan, den biologiska mångfalden, djurens hälsa och resistensproblem i samband med antibiotika."

Vidare så har vi inte fått svar på vilken socioekologisk och socioekonomisk konsekvensens importen av bomullen kommer ha i odlingslandet och hur det kommer påverka de som i dag odlar den bomull det är tänkt att ersätta. Hur stor marknadsandel har det sökande företaget för produktion av bomullsutsäde i de länder där det är tänkt att odlas? Vilka konsekvenser kan ett godkännande få, kan det bli

ökad marknadskoncentration, utsädeskoncentration, eller möjlighet till minde koncentration i odlingsländer?

Det är också en konsumentfråga. Enligt EU:s gemensamma märknings- och spårbarhetslagstiftning ska produkter som består av, innehåller eller är framställda av genetiskt modifierade organismer märkas. Men lagstiftningen omfattar inte kött, mjölk eller ägg från djur som utfodrats med genetiskt modifierat foder eftersom djuren eller produkterna från djuren inte är genetiskt modifierade. Det gör att konsumenter som inte vill stödja odling av genmanipulerade grödor inte kan göra ett aktivt val när de köper tex kött och mjölk.